

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă privind deconspirarea urmașilor lucrătorilor Securității care ocupă demnități sau funcții publice prin completarea Ordonanței de urgență nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității*, inițiată de domnul deputat USR Claudiu Iulius Gavril Năsui și un grup de deputați USR (**Plx.153/2022**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea art. 3 din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, cu modificările și completările ulterioare*, cu trei noi alineate, propunându-se:

- acordarea dreptului cetățenilor, presei scrise și audiovizuale, partidelor politice, organizațiilor neguvernamentale legal constituite, autorităților și instituțiilor publice de a solicita informarea cu privire la existența sau inexistența calității de lucrător al Securității a rudelor până la gradul I pe linie

ascendentă ale persoanelor care ocupă funcția de Președinte al României, deputat sau senator, membru al Guvernului, Avocatul Poporului, primar;

- constituirea unui registru public al tuturor lucrătorilor Securității, precum și instituirea în sarcina Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității a obligației de a publica pe pagina proprie de internet a acestui registru.

II. Observații

1. În ceea ce privește verificarea rudelor de gradul I pe linie ascendentă ale persoanelor care ocupă funcțiile sau demnitățile prevăzute în legătură cu existența sau inexistența calității de lucrător al Securității, considerăm că o astfel de prevedere este vădit incompatibilă cu principiile democratice. Răspunderea morală, la fel ca răspunderea juridică, este individuală și vizează doar faptele proprii și nu se poate extinde asupra rudelor persoanelor verificate.

Dimpotrivă, răspunderea de grup și răspunderea rudelor pentru faptele unei persoane sunt tipice regimurilor totalitare, inclusiv regimului totalitar comunist. Scopul *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.24/2008* este devoalarea abuzurilor acestui regim și, nicidecum, perpetuarea, într-o nouă formă, a acestor abuzuri.

2. Fără a aduce atingere dreptului oricărui cetățean al unei țări membre a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord sau al unui stat membru al Uniunii Europene de a avea acces la propriul dosar întocmit de Securitate, precum și la alte documente și informații care privesc propria persoană, potrivit prevederilor *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 24/2008*, propunerea legislativă extinde accesul și către alte persoane decât cele stabilite inițial de legiuitor la art. 1 alin.(8) și alin.(9) din actul normativ menționat, potrivit căror:

„(8) De drepturile prevăzute la alin. (1)-(7) beneficiază soțul supraviețuitor și rudele până la gradul al patrulea inclusiv ale persoanei decedate ori moștenitorii săi testamentari. De aceste drepturi beneficiază în primul rând soțul supraviețuitor și după aceea rudele în ordinea proximității legăturii de rudenie. În cazul rudelor de același grad, au acces la dosar toți în mod egal, iar în cazul publicării dosarului sau elementelor din dosar, este nevoie de consimțământul tuturor.

(9) Exercițarea drepturilor prevăzute la alin. (1)-(3), (6) și (7) se face personal sau prin reprezentant cu procură specială și autentică”.

Raportat la prevederile menționate, se rețin prevederile art.5 din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), privind principiile legate de prelucrarea datelor cu caracter personal, potrivit cărora:

„(1) Datele cu caracter personal sunt:

(a) prelucrate în mod legal, echitabil și transparent față de persoana vizată („legalitate, echitate și transparență”);

(b) colectate în scopuri determinate, explicite și legitime și nu sunt prelucrate ulterior într-un mod incompatibil cu aceste scopuri; prelucrarea ulterioară în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice nu este considerată incompatibilă cu scopurile inițiale, în conformitate cu articolul 89 alineatul (1) („limitări legate de scop”);

(c) adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar în raport cu scopurile în care sunt prelucrate („reducerea la minimum a datelor”);

(d) exacte și, în cazul în care este necesar, să fie actualizate; trebuie să se ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că datele cu caracter personal care sunt inexacte, având în vedere scopurile pentru care sunt prelucrate, sunt șterse sau rectificate fără întârziere („exactitate”);

(e) păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate datele; datele cu caracter personal pot fi stocate pe perioade mai lungi în măsura în care acestea vor fi prelucrate exclusiv în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice, în conformitate cu articolul 89 alineatul (1), sub rezerva punerii în aplicare a măsurilor de ordin tehnic și organizatoric adecvate prevăzute în prezentul regulament în vederea garantării drepturilor și libertăților persoanei vizate („limitări legate de stocare”);

(f) prelucrate într-un mod care asigură securitatea adecvată a datelor cu caracter personal, inclusiv protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale și împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare („integritate și confidențialitate”).

(2) *Operatorul este responsabil de respectarea alineatului (1) și poate demonstra această respectare („responsabilitate”)”.*

De asemenea, în contextul prevederilor art. 23 din *Regulamentul (UE) 2016/679*, se reține faptul că legiuitorul european a stabilit și excepții cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, dar și în acest caz, o astfel de excepție trebuie să respecte esența drepturilor și libertăților fundamentale care constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică.

Astfel, potrivit prevederilor art. 23 alin.(1) din *Regulamentul (UE) 2016/679*, se reține că:

„(1) Dreptul Uniunii sau dreptul intern care se aplică operatorului de date sau persoanei împuternicite de operator poate restricționa printr-o măsură legislativă domeniul de aplicare al obligațiilor și al drepturilor prevăzute la articolele 12-22 și 34, precum și la articolul 5 în măsura în care dispozițiile acestuia corespund drepturilor și obligațiilor prevăzute la articolele 12-22, atunci când o astfel de restricție respectă esența drepturilor și libertăților fundamentale și constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică, pentru a asigura:

- (a) securitatea națională;*
- (b) apărarea;*
- (c) securitatea publică;*
- (d) prevenirea, investigarea, depistarea sau urmărirea penală a infracțiunilor sau executarea sancțiunilor penale, inclusiv protejarea împotriva amenințărilor la adresa securității publice și prevenirea acestora;*
- (e) alte obiective importante de interes public general ale Uniunii sau ale unui stat membru, în special un interes economic sau financiar important al Uniunii sau al unui stat membru, inclusiv în domeniile monetar, bugetar și fiscal și în domeniul sănătății publice și al securității sociale;*
- (f) protejarea independenței judiciare și a procedurilor judiciare;*
- (g) prevenirea, investigarea, depistarea și urmărirea penală a încălcării eticii în cazul profesiilor reglementate;*
- (h) funcția de monitorizare, inspectare sau reglementare legată, chiar și ocazional, de exercitarea autorității oficiale în cazurile menționate la literele (a)-(e) și (g);*
- (i) protecția persoanei vizate sau a drepturilor și libertăților altora; (j) punerea în aplicare a pretențiilor de drept civil”.*

Totodată, și în cazul excepțiilor strict prevăzute de art. 23 alin. (2) din *Regulamentul (UE) 2016/679*, legiuitorul european a prevăzut condiții

speciale care trebuie conținute în actele normative care prevăd aceste excepții, menționând următoarele:

„(2) În special, orice măsură legislativă menționată la alineatul (1) conține dispoziții specifice cel puțin, dacă este cazul, în ceea ce privește:

- (a) scopurile prelucrării sau ale categoriilor de prelucrare;
- (b) categoriile de date cu caracter personal;
- (c) domeniul de aplicare al restricțiilor introduse;
- (d) garanțiile pentru a preveni abuzurile sau accesul sau transferul ilegal;
- (e) menționarea operatorului sau a categoriilor de operatori;
- (f) perioadele de stocare și garanțiile aplicabile având în vedere natura, domeniul de aplicare și scopurile prelucrării sau ale categoriilor de prelucrare;
- (g) riscurile pentru drepturile și libertăților persoanelor vizate; și
- (h) dreptul persoanelor vizate de a fi informate cu privire la restricție, cu excepția cazului în care acest lucru poate aduce atingere scopului restricției”.

Drept urmare, considerăm că prevederile inițiativei legislative excedează prevederilor din Regulamentul (UE) 2016/679, context în care trebuie să se țină seama de natura, domeniul de aplicare, contextul și scopul prelucrării datelor cu caracter personal, precum și de riscurile cu grade diferite de probabilitate și gravitate pentru drepturile și libertățile persoanelor fizice, care constituie o măsură necesară și proporțională într-o societate democratică.

3. Referitor la norma propusă la art. 3 alin.(2), aceea de a verifica existența calității de lucrător al Securității a părinților persoanelor care ocupă funcții și demnități publice este, în opinia noastră, în conflict cu dispozițiile constituționale ale art. 26 alin.(1) în ceea ce privește *dreptul la respectul și ocrotirea vieții de familie*. Ocuparea funcțiilor și demnităților publice se face în considerarea calităților persoanei în cauză, iar faptele și calitățile ascendenților nu pot face obiectul unei norme care să incrimineze moral descendenții lor.

De asemenea, potrivit art. 16 din *Constituția României, republicată*, cetățenii sunt egali în fața legii, fără privilegii și fără discriminări, iar norma propusă conduce la o discriminare morală între cetățenii descendenți ai foștilor lucrători ai Securității și restul cetățenilor. În măsura în care, la nivelul societății, există o sancțiune morală a acestei categorii de persoane, ea nu poate îmbrăca forma juridică a unei norme care să îi includă pe acești cetățeni într-o categorie circumstanțiată juridic. Jurisprudența Curții Constituționale,

inspirată din cea a Curții Europene de Justiție, a subliniat constant că orice diferență făcută de stat între indivizi trebuie să își găsească o justificare obiectivă și rezonabilă, respectiv să existe un raport de proporționalitate între scopul urmărit de legiuitor și mijloacele utilizate pentru atingerea acestui scop.

Or, în cazul normei propuse, nu rezultă nici scopul și finalitatea juridică a acesteia și nici proporționalitatea între calitatea de descendent al unui fost lucrător al Securității și ocuparea unei funcții sau demnități publice.

4. Față de soluția de constituire a unui registru public al tuturor lucrătorilor Securității, textul formulat este prea general atât sub aspectul modului de constituire, funcționare și finalitate al acestui registru, cât și sub aspectul regimului juridic al acestuia. Potrivit art. 6 alin. (1) din *Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, „Proiectul de act normativ trebuie să instituie reguli necesare, suficiente și posibile care să conducă la o cât mai mare stabilitate și eficiență legislativă. Soluțiile pe care le cuprinde trebuie să fie temeinic fundamentate, luându-se în considerare interesul social, politica legislativă a statului român și cerințele corelării cu ansamblul reglementărilor interne și ale armonizării legislației naționale cu legislația comunitară și cu tratatele internaționale la care România este parte, precum și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”.

În absența unor norme suplimentare care să reglementeze aspectele mai sus menționate, textul normativ este lipsit de claritate, precizie și previzibilitate, calități esențiale ale legii¹, care asigură funcționarea statului de drept.

5. Potrivit art. 41 alin.(5) din *Legea nr. 24/2000*, în cazul actelor normative prin care se modifică ori se completează un alt act normativ, titlul actului va exprima operațiunea de modificare sau de completare a actului normativ avut în vedere.

6. Cu privire la *Expunerea de motive*, arătăm că soluțiile propuse nu sunt suficient de motivate și justificate din perspectiva normelor de tehnică legislativă conținute în *Legea nr. 24/2000*, dar sunt și contrare scopului și finalității reglementărilor instituite prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008*. Astfel, *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 24/2008* stabilește, pe de o parte, că cetățenii au dreptul de acces la propriul dosar

¹ Jurisprudența Curții constituționale este bogată în analiza acestor aspecte (spre exemplu, Decizia 106/2014, Decizia 183/2014, Decizia nr. 51/2016).

întocmit de Securitate, precum și la alte documente și informații care privesc propria persoană, iar, pe de altă parte, cetățenii, partidele politice, societatea civilă au dreptul să fie informate, la cerere, în legătură cu existența sau inexistența calității de lucrător al Securității/colaborator a candidaților la anumite funcții și demnități publice. Aceste drepturi au fost instituite pentru a asigura fie accesul la informații care privesc propria persoană, fie accesul la informații de interes public cu privire la calitatea de lucrător/colaborator a candidaților pentru funcții publice.

Inițiatorii nu justifică în mod obiectiv, temeinic și fundamentat necesitatea de a identifica, la cerere, calitatea de lucrător al Securității a ascendenților persoanelor care ocupă funcții publice, din perspectiva unui interes general al societății sau a necesității accesului la informații de interes public. Simpla afirmație că există o „*temere*” la nivelul societății potrivit căreia foștii lucrători ai Securității își exercită influența și controlul prin intermediul urmașilor promovați în instituțiile publice, nu reprezintă o motivare suficientă pentru a institui această soluție juridică.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Nicolae-Ionel CIUCĂ
PRIM-MINISTRU

Domnului deputat **Ion-Marcel CIOLACU**
Președintele Camerei Deputaților